Sprawozdanie
Administracyjne
Wydziału Powiatowego pow. brodnickiego

za czas

od 1. 1. 1922. r. do 31. 12. 1923 r.

Drukarnia Brodnicka

Sprawozdanie Administracyjne

Wydziału Powiatowego powiatu brodnickiego

za czas

od 1. 1. 1922. r. do 31. 12. 1923 r.

Drukarnia Brodnicka

Stósownie do § 127 ordynacji powiatowej przedkłada Wydział Powiatowy Sejmikowi powiatowemu sprawozdanie administracyjne za lata 1922 i 1923.

I. Ogólne.

Objętość powierzchni powiatu wynosi 106.159 ha czyli 19.87 mil kw.

W powiecie znajdują się trzy miasta, Brodnica, Lidzbark i Górzno, 95 gmin wiejskich i 47 obszarów dworskich.

Miasta obejmują 4494,60,24 ha a gminy i obszary dworskie 101614,89,40 ha.

Kwota czystego podatku gruntowego wynosi na cały powiat 583,623,75 mk., czyli przeciętnie 5,69 mk. od hektara.

Podatkowi gruntowemu podlegają 99731,23,93 ha z 561,005,40 mk. czystego dochodu gruntowego. Gruntom należącym do kościołów, szkół, probostw, nie będzie wymierzany podatek gruntowy. Grunta te obejmują 2868,66,68 ha z 22618,35 mk. czystego dochodu gruntowego. Na drogi publiczne przypada 2181,80,40 ha na wody 335.28 09 ha a na zabudowane zagrody poszczególnych gospodarstw 992.50 52 ha. Liczba mieszkańców powiatu wynosi wedle ostatniego spisu ludności z dnia 1. X. 21 r. 61257 dusz. Z liczby tej jest 50574 mieszkańców nar. polskiej i 10683 mieszk. narodowości niepolskiej. Na miasta przypada 11936 a na wsie 49321 dusz. W stosunku do roku 1910 zmniejszyła się liczba ludności o 885 osob.

Zwierząt domowych naliczono:

Koni 11235, bydła rogatego 31495, owieç 16816, trzody chlewnej 31465.

W latach sprawodawczych wyemigrowało z powiatu do Niemiec około 500 rodzin niemieckich, przeważnie optantów na rzecz Niemiec. Z Niemiec przybyło do tutejszego powiatu około 90 tutejszych rodaków, obywateli polskich, którzy przez lat kilka zamieszkiwali na obczyźnie.

Z powodu tak licznej emigracji i reemigracji odbywała się sprzedaż realności miejskich i wiejskich.

Około 500 realności wiejskich i 200 miejskich zmieniło w latach sprawozdawczych dotychczasowych właścicieli. Nowonabywcy, przeważnie Polacy z Ameryki, Królestwa, Małopolski i Niemiec wykupili w ten sposób posiadłości z rąk niemieckich co również ma wielkie znaczenie dla tutejszego powiatu. Nie wszyscy z wymienionych nowonabywców rolników, a zwłaszcza przybyłych z Ameryki, osięgnęli prawdopodobnie z powodu nieznajomości tutejszej kultury ziemi i braku fachowości spodziewanych rezultatów, gdyż pewna część przybyłych nabyte zaledwie przed rokiem posiadłości sprzedaje lub wydzierżawia i z powrotem do Ameryki się wyprowadza.

II. Starosta i Deputowani.

Na czele administracji powiatowej stoi starosta p. Władysław Olszewski, który już w czasie od przyznania powiatu Polsce, był delegatem Rządu Polskiego przy ówczesnej tutejszej landraturze. Deputowanymi powiatowemi wybrani zostali przez Sejmik Powiatowy i zatwierdzeni przez Pana Wojewodę Pomorskiego właściciele ziemscy pp Dr. Siudowski z Przydatek i Powałowski z Dzierżna W czasie urlopów wypoczynkowych p Starosty zastępywał p Starostę p. Dr. Siudowski z Przydatek.

Dekretem p. Min Spraw Wewnętrznych z dnia 30. listopada 23 r. przeniesiony został p Starosta Olszewski na stanowisko starosty powiatu Sępoleńskiego, a równocześnie powierzono kierownictwo Starostwa p. st. ref. Pom. Urz. Woj. Ornassowi z Torunia. Sejmik powiatowy na posiedzeniu w dniu 21. 12. 23 r. uchwalił z wyjątkiem jednej białej kartki jednogłośnie wotum zaufania p staroście Olszewskiemu i wniósł prośbę pozostawienia p Starosty Olszewskiego na dotychczasowem stanowisku w Brodnicy oraz wydelegował w tym celu do Ministerstwa Spr. Wewn. komisję składającą się z członków sejmiku powiatowego pp. Bizana z Brodnicy i Górnego z Szczuki, która wraz z p. posłem Ossowskim ustnie wyraziła p Ministrowi życzenie ogółu tutejszej ludności.

Staraniom tym uczynił p. Minister zadosyć przez cofnięcie poprzednio wydanego dekretu.

Pan Starosta Olszewski wobec tego ponownie objął urząd w Brodnicy dnia 28. stycznia 1924.

III. Sejmik powiatowy.

W skład sejmiku powiatowego, którego wybór odbył się dnia 20. XI. 21 r. wchodzą pp. Michnowski Brodnica, Grążawski Brodnica, Bizan Brodnica, Karbowski Brodnica, Jerzykiewicz Brodnica Słoszewski Brodnica, Rochon Lidzbark, Powałowski Lidzbark, Etter Lidzbark, Jakubowski Górzno, Wawrowski Mszano, Wilamowski Płąchoty, Stachowski Wymokłe, Gaca Wrocki, Oszwałdowski Jabłonowo, Czechowski Lembarg, Siebers Kruszyny, Ciemiński Jabłonowo, Jahnke Brudzawy, Goertz Lembarg, Rohde Jabłonowo, Ossowski Najmowo, Zakrzewski Nieżywięć, Kernstein Karbowo, Szalkowski Nieżywięć, Michałkiewicz Karbowo, Mathoes Gutowo, Dzięgielewski Bachotek, Szulwic Pol. Brzozie, Cichocki Zbiczno, Miłoszewski Pokrzydowo, Rochnowski Pol. Brzozie, Truszczyński Kowaliki, Piński Miesiączkowo, Meńczyński Małe Leźno, Grabowski Grążawy, Mieczkowski Ciborz, Czajkowski Bełk, Zycki Chełsty, Kalisz Jamielnik, Liszewski Wlewsk, Powałowski Dzierżno, Górny Szcznka, Robiński Opalenica, Zurawski Cielęta

Właściciel ziemski p. Ossowski z Najmowa złożył mandat poselski w dniu 10. XI. 22 r z powodu wybrania go posłem do Sejmu Rzp. Polskiej. W miejsce jego wstąpił jako kolejno następujący z listy Chrz. Nar. Str. Rol. p. Gołębiewski z Brudzaw.

Posiedzeń Sejmiku powiatowego odbyło się:
w roku 1922 dwa i to dnia 31. I. i 9. V.
w roku 1923 dwa i to dnia 17. III. i 21. XII.

IV. Wydział Powiatowy.

Wydział Powiatowy, w którego skład wchodzą w roku 1921 na okres czteroletni, wybrani panowie: Dr. Siudowski, właściciel ziemski z Przydatek, Jerzykiewicz burmistrz z Brodnicy, Powałowski kupiec z Lidzbarka, Robiński właściciel ziemski z Opalenicy, Wi-

śniewski rolnik z Grażaw i Słoszewski przedsiębiorca budowlany z Brodnicy zgromadził się 15 razy w roku 1922 a 21 razy w roku 1923.

Jak wynika z dzienników podawczych załatwiono w Wydziale Powiatowym w latach sprawozdawczych 35872 spraw a mianowicie 18277 spraw w roku 1922 i 17595 spraw w roku 1923.

Spraw spornych przedłożono Wydziałowi Powiatowemu celem rozstrzygnięcia: w roku 1922 — 13 spr. w roku 1923 — 8 spraw.

Z tych załatwiono:

w roku 1922 — 13 spraw w roku 1923 8 spraw.

Ogólnie przedłożono Wydziałowi Powiatowemu celem wydania decyzji w roku 1922 spraw 426: w roku 1923 spraw 523.

Z tychże dotyczyło:

1. Gmin wiejskich i obsz. dw.	w r.	1922	spraw	33	w	roku 1923	spraw	125
2. Gminno ubogich	w r.	1922	spraw	14	w	roku 1923	spraw	30
3. Meljorację	w r.	„	„	2	w	„ „	„	1
4. Policję łowiecką	w r.	„	„	1	w	„ „	„	6
5. Policję przemysłową	w r.	„	„	4	w	„ „	„	1
6. Policję budowlaną	w r.	„	„	5	w	„ „	„	6
7 Sprawy personalne	w r.	„	„	1	w	„ „	„	32
8. Rozp. policyjne	w r.	„	„	1	w	„ „	„	—
9. Spraw dyscyplinarnych	w r.	„	„	1	w	„ „	„	3
10. Kasę Oszczędności	w r.	„	„	7	w	„ „	„	3
11 Taksę Kominiarską	w r.	„	„	3	w	„ „	„	—
12. Spraw położnych	w r.	„	„	2	w	„ „	„	7
13. Spraw ubezpieczeniowych	w r.	„	„	1	w	„ „	„	2
14. Innych spraw	w r.	„	„	351	w	„ „	„	307
razem:	w r.	„	„	426	w	„ „	„	523

V. Urzędnicy Wydziału Powiatowego.

A. Biuro Wydziału Powiatowego.

1. Naczelny sekretarz Talaśka
2. sekretarz Dobrowolski
3. „ Bachorski
4. „ Karczewski
5. asystent Ronowski
6. „ Langowski
7. „ Zieliński
8. „ Smoliński
9. registrator Sobiecki
10. 1 funkcjonarjusz, 9 sił pomocniczych i uczeń.

B. Urzędnicy Powiatowej Kasy Komunalnej i Oszczędności.

1. Rendant Grabowski
2. kontroler Brozowski
3. asystent Brandt

4. asystent Nowak
5. 3 siły pomocnicze i 1 uczeń.

Dnia 15. VIII. 22 r. wystąpił ze służby powiatowej asystent Zieliński, w miejsce którego przyjęty został z dniem 15 IX. 22 r. asystent Smoliński z Wydziału Powiatowego z Działdowa

Kontroler Powiatowej Kasy Komunalnej i Oszczędności Robert Brozowski powołany został z dniem 1. IV br do czynnej służby wojskowej. Czynności kontrolera kasy powierzono zastępczo asystentowi Brandtowi. Do Powiatowej Kasy Komunalnej i Oszczędności przyjęty został z dniem 1. lipca 1922 r. jako asystent kasowy p. Ludwik Nowak, prze ciwksiążkowy kasy chorych z Wągrówca.

Dnia 1. października opuścił powiat brodnicki st. sekr. Wydz. Powiatowego Dobrowolshi, wyprowadzając się do Niemiec, który przeszło 25 lat w tutejszym Wydziale Powiatowym urzędował. Był to jedyny urzędnik niemiecki w tutejszym powiecie, który pozostał w służbie polskiej do października 1922 r.

C. Wdowy i sieroty.

Wdowa po sekretarzu Wydz. Powiatowego Marksie
„ „ kontrolerze Szaffmanie
„ „ dozorcy szos Krykancie.

B. Rozkład pracy.

Nr. bież.	Nazwisko	Opracowują
1.	Talaśka naczelny sekretarz	Nadzór nad biurowością, sprawy personalne. Sprawy posiedzeń Wydziału i Sejmiku Pow. Administracja majątku i domu powiatowego Sprawy przewłaszczeniowe. Koncesje na wyszynk. Zestawienie budżetu powiatowego i sporządzenie sprawozdania administracyjnego. Redakcja Oręd. Powiatowego Lustracja wójtostw, sołectw i urzędów stanu cywilnego.
2.	Dobrowolski sekretarz	Wszelkie podatki, prócz podatków wymienionych pod nr. 3.
3.	Bachorski sekretarz	Podatek obrotowy, podatek od przyrostu wartości względnie od umów, szpital powiatowy i akuszerki.
4.	Karczewski sekretarz	Likwidację Urzędu Zbożowego i danina od 1. X. 22 r. podatki powiatowe wymienione pod 2.
5.	Ronowski asystent	Administrację wójtostw, sołectw, sprawy polowania, ogniowe i składki dla Pomorskiej Izby Rolniczej.

Nr. bież.	Nazwisko	Opracowuja
6.	Langowski asystent	Sprawy nieszczęśliwych wypadków w rolnictwie, koncesję budowlane, ubezpieczenie bydła rogatego i zwierząt kopytkowych, licencjonowanie stadników sprawy głuchoniemych, umysłowo-chorych, epileptyków i ociémniałych. Sprawy meljoracyjne.
7.	Zieliński — Smeliński asystent	Sprawy ubogich, urzędy stanu cywilnego, zasiłki wojskowe, sprawy mieszkaniowe, radcy sierot, szczepienie ospy, sędziciwie polubowi
8.	Sobiecki asystent	Registratura Wydziału Powiatowego.

VI. Sprawozdanie Pow. Kasy Komunalnej za rok 1922.

Tyt	Przedmiot dochodu	Preliminowany	Faktyczny
	Dochód budżetu zwyczajnego.		
	Oszczędności z roku ubiegłego	—	946 277 02
I.	Administracja Wydziału Powiatowego	1.098.000.—	1.000.150.—
II.	„ Kasy	880 925.—	880.925.—
III.	„ Wójtostw	603.593.—	2.053.260.—
IV	Podatki powiatowe i opłaty	77.221.949.—	382.714.400,97
V.	Szpital powiatowy	9.000.000.—	17.429 891.—
VI.	Ochrona zdrowia i choroby	1.500.—	—
VII.	Instytucja ubogich	319.000.—	1.453.058.92
VIII.	Wsparcia dobroczynne	—	—
IX.	Drogi bite	72.683.—	2.036 285.—
X.	Dom powiatowy	2.000.—	197.710.—
XI.	Administracja długów pow.	—	—
XII	Koszta procesowe	350.—	—
XIII.	Nakłady w interesie gmin	—	—
XIV	Nieprzewidziane dochody	100.000 —	4.513 887 60
	Suma	89 300.000.—	413.225 845.51
	Dochód budżetu nadzwyczajnego.		
	Stan z roku ubiegłego		6.839.227.80
1	Fundusz budowy dróg gminnych	1.052.894.28	453.902.69
2	Budowanie nowych szos	33.103 829.35	908.414.83
3	Rozmaite dochody	201.761.65	36.223.13
4	Dochody na rachunek krajowej kasy gł.	—	43.499.356.47
5	Ubezpieczenie na wypadek okaleczenia	—	1.638.668.41
6	Zaliczki	—	180 519.901 18
7	Depozyta	—	36 000.000 —
	Suma	34.358,485.28	255.309.433.53
	Zestawienie dochodów.		
	Dochód budżet zwyczajny		413.225.845.51
	„ „ nadzwyczajny		255.309.433.53
	Razem dochód		668 535.279.04

Tyt	Przedmiot dochodu	Preliminowany	Faktyczny
	Rozchód budżetu zywczajnego.		
I.	Administracja Wydziału Powiatowego	11.714.252.—	27.248.639.90
II.	„ Kasy	1.903.369 —	4.121.223.65
III.	„ Wójtostw	400.000.—	1.611.328.—
IV.	Podatki powiatowe i opłaty	18.810.200.—	39.632.754 62
V.	Szpital powiatowy	9 075.000.—	16.743.246.72
VI.	Ochrona zdrowia i choroby	530.913 —	38 032.70
VII.	Instytucja ubogich	903.500.—	3.867.249.—
VIII.	Wsparcia dobroczynne	2.000.000.—	1 210 000.—
IX.	Drogi bite	38.663.321.—	75.849.823 49
X.	Dom powiatowy	2.823.120.—	3 324.752.80
XI.	Administracja długów pow.	2.243.918.24	3 708.878.23
XIII.	Koszta procesowe	1.00 .—	—
XII.	Nakład w interesie gmin	108.000.—	20.140.—
XIV.	Nieprzewidziane rozchody	123.406.76	1.655.376.30
	Suma	89.300.000.—	178.955.434.01
	Rozchód budżetu nadzwyczajnego.		
1	Fundusz budowy dróg gminnych	1.052.894.28	
2	Budowanie nowych szos	33 103.829.35	73.284.041.65
3	Rozmaite rozchody	201.761.65	—
4	Rozchody na rachunek Kraj. Kasy Głów.	—	43.494.286 —
5	Ubezpieczenie na wypadek okaleczenia	—	1.331.883 90
6	Zaliczki	—	162.553.441.11
7	Depozyta	—	11.600.000.—
	Suma	34 358.485.28	292.263.652.66
	Zestawienie rozchodów:		
	Rozchód budżet. zwyczajny		178,955 434.01
	„ „ nadzwyczajny		292.263.652.66
	razem		471 219.086 67
	Ukończenie.		
	Dochód wynosi		668.535 279.04
	Rozchód „		471.219.086.67
	Przewyżka		197 313 192.37

Sprawozdanie Pow. Kasy Komunalnej za rok 1923.

Tyt.	Przedmiot dochodu	Preliminowany	Faktyczny
	Dochód: zwyczajny budżet.		
	Oszczędności z roku ubiegłego	—	234.270.411 50
I.	Administracja Wydziału Powiatowego	4.823.000.—	76.388.000.—
II	„ Kasy Powiatowej	2.925.000.—	2.925 000.—
III	„ Wójtostw	3.500.000.—	3.285.252.—
IV	Podatki powiatowe i opłaty	702.272.450.—	13 681.886 571.46
V	Szpital powiatowy	75.000 000.—	3.490.999.817.—
VI	Opieka sanitarna	—	—
VII.	Sprawy ubogich	6.049 000.—	343.045.618.—
VIII	Wsparcia dobroczynne	—	—
IX	Drogi bite	67.430 300.—	301.518.300.—
X	Dom powiatowy	1 500.250.—	10.100 250.—
XI.	Administracja długów powiatowych	—	—
XII	Koszta procesowe	—	—
XIII	Nakłady w interesie gmin	—	—
XIV.	Nieprzewidziane dochody	500.000.—	418.819 035.50
	Suma	864.000.000.—	18.563.238.255.46
	Dochód: nadzwyczajny budżet.		
	Stan z roku ubiegłego	—	6.839.227 80
1	Fundusz budowy dróg gminnych	50.238.35.	450 622.54
2	Budowanie nowych szos	100 048.000.—	32.375 626.82
3	Rozmaite dochody	201.761 65.	68 377.17
4	Dochody na rachunek Kraj. Kasy Głów.	—	711.751 456,47
5	Ubezpieczenie na wypadek okaleczenia	—	207.338 701.51
6	Zaliczki	—	517.500 376.27
7	Depozyta	—	24 400 000.—
	Suma	100.300.000—	1 421.393.434.26
	Zestawienie dochodów:		
	Dochód budżet zwyczajny	—	18 563 238.255.46
	„ „ nadzwyczajny	—	1,421 393 434 26
	Razem dochód:	—	19 984.631.689.72
	Rozchód: zwyczajny budżet.		
	Na pokrycie niedoboru z lat ubiegł.	63 451.314 —	—
1	Administracja Wydziału Powiat	175.291.160 —	2 722 755.686.95
5	„ Kasy Powiatowej	34.158 182 —	598.486.599.75
4	„ Wójtostw	2.000.000 —	2 118.054 —
3	Podatki powiatowe i opłaty	99 322.000.—	160.854.865.33
2	Szpital powiatowy	72.425.000.—	3.223.206 330.20
	Do przeniesienia	446.647.656.—	6.707.421.536.23

Tyt	Przèdmiot rozchodu	Preliminowàny	Faktyczny
	Z przèniesienia	446.647.756.—	6.707.421.536.23
6	Opieka sanitarna	2.348.783.—	29.896.550.25
7	Sprawy ubogich	12.860.000.00	977.454.541 —
8	Wsparcia dobroczynnè	15.000.000.—	39.461.657.50
9	Drogi bite	346.887.704.—	4 036.087.665.55
10	Dom powiatowy	27 597.000.—	293.694.802.—
11	Administracja długów pow.	6.592.223.25	549.125 464.40
12	Koszta procesowè	2.300,000 —	2.339.735.—
13	Nakłady w interesie gmin	2.680 000.—	14.323.160.—
14	Nieprzewidziane wydatki	1.086.633.75	130.576.855 —
	Suma	864.000.000.—	12.780.381.966.93
	Rozchód: nadzwyczajny budżet.		
1	Fundusz budowy dróg gminnych	—	—
2	Budowa nowych dróg bitych	100.098.238.35	659.925.273.—
3	Rozmaite wydatki	201.761.65	14.178 334.—
4	Rozchody na rach Kraj. Kasy Głównej	—	717.097.953.—
5	Ubezpieczenia na wypadek okaleczenia	—	101.147.230.—
6	Zaliczki	—	515.869.407.80
7	Depozyta	—	—
	Suma	100.300.000.—	2.008.218.197.80
	Zestawienie rozchodów:		
	Rozchód budżet zwyczàjny		12.780.381.966.93
	,, ,, nadzwyczajny		2.008.218.197.80
	razem		14.788.600.164.73
	Ukończenie.		
	Dochód wynosi		19.984.631.689.72
	Rozchód ,,		14.788.600.164.73
	Przewyżka		5.196.031.524.99

Sprawozdanie Kasy Oszczędności pow. brodnickiego

na rok 1922 i rok 1923.

Określenie	rok 1922 mk.	fen	rok 1923 mk.	fen.
Wkłady z końca roku 1921, wzgl. 1922	92.802.637	02	125.325.253	84
Procentu dopisano	1.529.928	54	13 110.789	55
Nowe wkłady przyjęto w kwocie	106.056.264	46	5.152.160.325	60
Razem	200.388.830	02	5.290.596.368	99
W ciągu roku zwrócono wkładów	75.063.576	18	3.954.696 938	76
Stan wkładów w końcu roku	125.325.253	84	1 335.899.430	23
Stan czasowych lokacji	15.263.799	61	66.333.050	50
Fundusz rezerwowy wynosi:	2.587.759	22	18.994.846	43
Kapitał ulokowano:				
a) w hipotekach	2.124.811	34	1.537.501	22
b) w pożyczkach na weksel	4.200.000	—	—	—
c) w pożyczkach na rewers	—	—	—	—
d) w pożyczkach dla gmin i korporacji	38.600.456	22	52.134.319	54
e) w papierach wartościowych	5.008.669	—	5.382 169	—
f) w depozyt w Wpłatni Jabłonowo	—	—	5.743.813	70
g) rachunek bieżący	14.087.636	72	94.575.708	07
h) czasowe lokacje	16.084	—	88.151	98
Razem :	64.037.657	28	159.461.663	51

Dług i majątek powiatowy.

A. Długi.

L. b	Wierzyciel	Dług pierwotny mk.	f.	Dług z końcem roku 1922 mk.	f.	Dług z końcem roku 1923 mk	f.
1	Powiatowa Kasa Oszczędn Brodnica	185.251	49	47.613	62	—	—
2	dto.	175.000	—	120.266	38	—	—
3	dto	22.000	—	4.200	—	—	—
4	dto	13.000	—	7.787	70	—	—
5	Preuhs. Central Boden Credit Akt. Ges. Berlin	200.000	—	125 708	66	—	—
6	Schlesische Boden Credit Bank Breslau	230,000	—	153.040	71	153.040	71
7	Kreissparkase zu Peine	100.000	—	69 882	28	—	—
8	Preuhsische Pfandbriefbank — Berlin	200.000	—	145,990	75	145 990	75
9	Westpr. Prowincial Hilfskasse Danzig	193.000	—	168 649	59	168.649	59
10	Preuhs. Hypoteken Akt. Bank Berlin	150.000	—	131.974	92	131 974	92
	Do przeniesienia	1.468 251	49	975.114	61	599.655	97

L. b.	Wierzyciel	Dług pierwotny mk.	f.	Dług z końcem roku 1922 mk.	f	Dług z końcem roku 1923 mk.	f.
	Z przeniesienia	1.468.251	49	975.114	61	599.655	97
11	Preuhs. Pfandbriefbank Berlin	100 000	—	96 554	41	96 554	41
12	Powiatowa Kasa Oszczędności Brodnica	600 000	—	581.290	31	—	—
13	„	25.000.000	—	24.000.000	—	—	—
14	„	11.000 000	—	10 780.000	—	—	—
15	Preuhs. Pfandbriefbank Berlin	300.000	—	286.363	32	286.363	32
	Razem:	38.468 251	49	36.746.322	65	982.573	70

B. Majątek Powiatu Brodnickiego z końcem roku 1923.

1.	Wartość gmachu Starostwa	zł.	190.000.—
2.	„ inwentarza i mobiljaru Wydziału Powiatowego . .	zł.	32.000.—
3.	„ Szpitala powiatowego	zł.	214.000.—
4.	„ inwentarza i mobiljaru szpitala powiatowego . .	zł.	50.000.—
5.	„ inwentarza szos	zł.	25.000.—
6.	„ samochodu powiatowego	zł.	6.000.—
7.	Fundusz rezerwowy Kasy Oszczędności Pow. brodnickiego .	zł	10.55
8.	900 ctr. żyta spornego u Głowackiego w Lidzbarku sądownie dotychczas nie rozstrzygnięte	zł.	5.400.—
	razem:	zł.	522 410.55

VII. Sprawozdanie techniczne Budownictwa Powiatowego.

A. Zarząd dróg powiatowych.

1. Budowniczy Powiatowy Zalewski
2. technik bud. Balcerowicz
3. drogomistrz Degner w Lembargu
4. dozorca szos Starogarski w Płąchotach
5. dozorca szos Kalinowski w Bartniczce
6. „ „ Jaworski w Jabłonowie
7. „ „ Zołnowski w Radoszkach
8. „ „ Kwiatkowski w Brodnicy
9. „ „ Komorowski w Brodnicy
10. „ „ Rożyński w Lidzbarku
11. 66 drożników

B. Szosy.

Powiat posiada 294.68 klm. dróg bitych, które dzielą się na drogi państwowe, wojewódzkie i powiatowe.

Drogi Państwowe ogółem 54.08 km.

Bartniczka—Działdowska granica na przestrzeni od Wlewska do Działdowskiej granicy.

Wlewsk—Boleszyn	na przestrzeni od	Wlewska do Lubawskiej granicy.
Wrocki—Wąbrzeska gran. pow.	,, ,, ,,	Wrock do Wąbrzeskiej granicy pow.
Szabda—Karczewo	,, ,, ,,	Szabdy do Karczewa.
Brodnica—Mileszewy	,, ,, ,,	Brodnicy do Szabdy.
Brodnica—Lubawska granica pow.	,, ,, ,,	,, ,, Lubawskiej gran. pow.
Szabda—Karczewo	,, ,,	dojazd kolejowy dworzec Wrocki.

Drogi Wojewódzkie ogółem 46.6 km.

Brodnica—Bartniczka	na przestrzeni	od Brodnicy do Bartniczki
Bartniczka—Działd. gr. pow.	na przestrzeni	Bartniczka—Wlewsk
Brodnica—Niskie Brodno	,, ,,	Brodnica—Niskie Brodno
Brodnica—Ciche	,, ,,	Niskie Brodno—Ciche
Jabłonowo—Rywałd	,, ,,	Jabłonowo—Rywałd

Drogi powiatowe ogółem 194 km.

Plądhoty—Wąbrzeska granica	na całej przestrzeni
Nieżywięć—Kawki	,, ,, ,,
Pasieki - Pusta Dąbrówka	,, ,, ,,
Plądhoty—Dąbrówka	,, ,, ,,
Cielęta—Komorowo	,, ,, ,,
Bartniczka—Górzno	,, ,, ,,
Górzno—Wapionka	,, ,, ,,
Górzno—Karw	,, ,, ,,
Lidzbark—Lubawska granica	,, ,, ,,
Lidzbark—Nowy Zieluń	,, ,, ,,
Lidzbark Wąpiersk	,, ,, ,,
Leżno—Gutowo	,, ,, ,,
Gutowo— Bryńsk	,, ,, ,,
Słup—Augustowo	,, ,, ,,
Brodnica—Szymkowo	,, ,, ,,
Jajkowo—Pokrzydowo	,, ,, ,,
Brodnica—Mileszewy	na przest. Szabda—Mileszewy
Wichulec—Najmowo	na całej przestrzeni
Najmowo—Zbiczno	,, ,, ,,
Drużyny—Zgniłobłoty	,, ,, ,,
Mileszewy—Dąbrówka	,, ,, ,,
Drużyny—Brudzawy	,, ,, ,,
Jabłonowo—Lembarg	,, ,, ,,
Jabłonowo—Budziszewo	,, ,, ,,
Mileszewy—Grudz. gr.	,, ,, ,,
Jabłonowo—Nowy Młyn	,, ,, ,,
Mileszewy—Konojady	,, ,, ,,
Konojady—las	,, ,, ,,
Jabłonowo—Zbiczno Nadl.	,, ,, ,,

Wymienione szosy podzielone są na 8 okręgów pomiędzy powyżej wymienionych dozorców szos, których zadaniem jest dozorowanie szos.

Dozorca Degner z siedzibą w Lembargu przydzielone ma szosy Brodnica—Mileszewy, Mileszewy—Dąbrówka, Kruszyny—Brudzawy, Jabłonowo—Lembarg, Mileszewy—Konojady, Konojady—las.

Dozorca Starogarski z siedzibą w Pląchotach przydzielone ma szosy: Szabda—Karczewo, Pląchoty—Wąbrz. granica, Kawki—Nieżywięć, Pasieki—Pusta Dąbrówka, Pląchoty—Dąbrówka.

Dozorça Kalinowski z siedzibą w Bartniczce przydzielone ma szosy: Brodnica—Bartniczka—Wlewsk, Cielęta—Komorowo, Bartniczka—Górzno Karw, Górzno Nowy Swiat, Górzno—Wapionka, Gutowo—Bryńsk.

Dozorca Jaworski z siedzibą w Jabłonowie przydzielone ma szosy: Jabłonowo—Budziszewo, Jabłonowo—Nowymłyn, Jabłonowo—Goral, Jabłonowo—Rywałd, Jabłonowo Grudz granica pow.

Dozorca Zołnowski z siedzibą w Radoszkach przydzielone ma szosy: Augustowo—Nowemiasto, Głęboczek—Augustowo, Słup—Augustowo, Wlewsk—Boleszyn. Gutowo—Leżno.

Dozorca Kwiatkowski z siedzibą w Brodnicy przydzielone ma szosy: Brodnica—Lub. granica, Brodnica—Pisiak, Brodnica—Sobiesierzno—Dzierzno, Jajkowo—Pokrzydowo.

Dozorca szos Komorowski z siedzibą w Brodnicy przydziel. ma szosy: Brodnica—Mileszewy, Brodnica—Niskie Brodno—Ciche, Wichulec—Najmowo—Zbiczno, Drużyny—Zgniłobloty.

Dozorca szos Rożyński z siedzibą w Lidzbarku przydzielone ma szosy: Wlewsk—Działdowska gr. powt., Lidzbark—Lubawska gr. powt. Lidzbark—Nowy Zieluń, Lidzbark—Wąpiersk.

Na utrzymanie powyżej wymienionych szos wstawiono do budżetu zwyczajnego na rok 1922 mk. 32.795.000 a wydano w rzeczywistości mk. 64.520.000.—

Przekroczenie etatu o mk 31.725.000.— spowodowało ciągłe podwyższanie się cen za robociznę i materjały budowlane.

Z powyżej wymienionej kwoty (mk. 64.520.000.—) wydano:

Na utrzymanie 66 robotników (drożników)	mk.	17.680.750.—
na zakup 4260 cbm. żwiru	„	6.390.000.—
na zakup 2345 cbm. kamieni	„	5.429.547.—
za słuczenie 1975 cbm. kamieni	„	3 950.000.—
za wykonanie 8,3 km, powłók na szosach	„	8.300 000.—
na remot mostów i przepustów	„	8 148.338.—
na zakup narzędzi dla drożników	„	481.000.—
czyszczenie rowów i obcinanie bankietów	„	12.055.000.—
różne wydatki	„	2.085 365.—
	Razem mrk.	64.520.000 —

Na wykonanie prac przy nowobudujących się szosach i na wydatki nadzwyczajne uchwalono w budżecie nadzwyczajnym na rok 1922 mk. 33.000.000 — a wydano mk. 73.284.041 —

Przekroczenie budżetu spowodowało również podwyższenie się cen za robociznę i materjały budowlane.

Kwotą wydaną w budżecie nadzwyczajnym zużyto:

a) 2.788.372 — mk na budowę mostu na drodze prowadzącej z Grążaw do Miesiączkowa,

b) 25.030.953.— mk położenie 3796 m. (730 mb. i 5,20 m. szerokó) bruku i 1920 mtr drogi bitej na szosie Szabda—Mszano,

c) 19.581.582, mk. na wykonanie planum o 1700 mtr. długości i 8 mtr. szerokości wraz z przejazdami, przepustami i położeniem 400 mtr. drogi bitej na nowobudującej się szosie Radoszki—Samin, wybudowanie muru o 18 mtr. długości i 6,5 wysokości i 1 mtr. szerokości i 1 guli we wsi Radoszki,

d) 25 428.039,— mk. na wykonanie planum długości 3915 mtr., na szosie Tarnówko—Opalenica, wykopanie przez łąkę na której zatonęło 200 mtr. nowego nasypu, rowu 1 mtr. szerokości i 2 mtr. głębokości, które zaopatrzono w przepust betonowy i zasypano ziemią; co zapobiedz ma dalszemu zapadnięciu się nasypu.

e) 455.095 mk. na zwożenie i tłuczenie kamieni na szosie Jabłonowo—Buk Goralski.

Zapomogi Państwowej na utrzymanie dróg państwowych i wojewódzkich otrzymano od Starostwa Krajowego Pomorskiego marek 4 000.000.—; sprzedaż owocu z drzew szosowych przyniosła marek 615 200.— Przy wyżej wymienionych pracach zatrudniano przez cały rok około 260 robotników, pracujących w 2 szychtach.

W roku 1923 wstawiono do budżetu zwyczajnego na utrzymanie istniejących szos 228.087.000 — mk. a do budżetu nadzwyczajnego 10.000.000.— Rozchody wynosiły w budżecie zwyczajnym 1 698 884.158.— mk.

Przekroczenie etatu spowodowało jak i w roku 22. podwyższenie się cen za materjały budowlane i robociznę.

Marek 1.698.884.158.— wydanych z budżetu zwyczajnego zużyto jak następuje:

Na opłacanie 66 dróżników marek	1.373.491.950.—
na zakup 4066 m³ żwiru	15.463.000.—
na zakup 2353 m³ kamieni	22.097.000.—
za tłuczenie 2364 m³ kamieni na szaber	34.876.000.—
prace malarskie przy tablicach ostrzegawczych i drogowskazach .	351.000.—
za usunięcie śniegu	371.876.—
za tablice ostrzegawcze dla samochodów	1.097.188.—
za narzędzia dla drożników	4.983.475.—
na przebudowanie nowej powłoki w przestrzeni 1,4 klm. na szosie Brodnica Pisiak oraz kopanie i rozwożenie żwiru, wapna, drzewek i ustawianie kamieni	211.362.103.—
na remont mostów, czyszczenie rowów i obcinanie bankietów .	34.790.566.—
razem mk.	1.698.884.158.—

Kwotę wydatkowaną z budżetu nadzwyczajnego w wysokości mk. 761.730.967.— zużyto:

a) 4.536.260.— mk. na zakup i zwózkę rur potrzebnych do wybudowania przejazdów na szosie Radoszki—Samin.

b) 41.932.357.— mk. na położenie na szosie Jabłonowo—Buk Goralski drogi bitej o długości 1,5 km. i zakup 160 m³ żwiru.

c) 659.925.273.— mk za położenie na szosie Tarnówko—Przydatki—Opalenica 1,4 km. drogi bitej, wytłuczenie tamże 504 m³ kamieni na szaber, 420 m³ kamieni na podkład, wykopanie 1600 m³ i rozwiezienie 490 m³ żwiru.

d) 55.337.077.— mk. na wykończenie na szosie Szabda—Mszano planum o długości 850 mtr. wraz z potrzebnemi przepustami i przejazdami, wytłuczenie 302 m³ na bruk oraz dostawienie 396 m³ piasku do bruku.

Przy pracach tych zatrudniano przez cały rok około 150 bezrobotnych pracujących w dwóch szychtach.

Zapomogi państwowej otrzymano z Starostwa Krajowego Pomorskiego w roku 1923.

Na drogi państwowe	mk.	98.750.080.—
na drogi wojewódzkie	mk.	29.601.600.—
na drogi powiatowe	mk.	65 946.820.—
	razem: mk.	194.298.500 —
za drzewo wycięte na szosach uzyskano marek		4.607.500,—
za owoc z drzew szosowych		10.600.300.—
za stare żelastwo		90.950.000 —
dzierżawa za wóz mieszkalny przyniosła		12.000.—
	razem: mk.	106.169.800.—

Na drogach w powiecie znajduje się 36 mostów różnych konstrukcji.

C. Spółki wodne.

Spółek meljoracyjnych pozostających pod kontrolą rządu posiada powiat 24.

1. Spółka meljoracyjna Nieżywięć
2. „ „ Górale
3. „ do odwodnienia łąk w Janówku
4. „ „ „ „ w Nowymdworze pod Brodnicą.
5. „ „ „ „ Gorzechówko—Kamień
6. „ „ „ „ Kruszyn
7. „ „ „ „ Frydrychowo
8. „ „ „ „ Lembarg
9. „ „ „ „ Lembarg—Bukowiec poł.
10. „ „ „ „ Branica
11. „ „ „ „ Rypienica
12. „ „ „ „ Lutryna
13. „ „ „ „ Brudzawska—Struga
14. „ „ „ „ Mała Struga w Bukówcu
15. „ drenarska Płowężek
16. „ „ Sumowo
17. „ „ Sumówko
18. „ „ Wądzyn
19. „ „ Kruszyn—Rumunki
20. „ „ Pasieki
21. „ „ Niewierz
22. „ „ Drużyny—Grzybno
23. „ „ Komorowo.

Wszystkie spółki rozwijają się pomyślnie i znajdują się w stanie dobrym.

VIII. Związki Komunalne i Urzędy.

A. Nowomianowani wójtowie.

Nr. b.	Obwód wójtowski	Wójt	Zastępca	Uwagi
1.	Wrocki	Jan Wilamowski	Teodor Zakrzewski	
2.	Nieżywięć	Władysł. Zakrzewski	Bronisław Jaranowski	
3.	Lembarg	Michał Rynkowski	Feliks Gołębiewski	
4.	Bukowiec	Jan Lipiński	—	
5.	Konojady	Feliks Olszewski	Roman Talaśka	
6	Gorzechówko	—	Franc. Czechowski	
7.	Nowawieś	Zygmunt Roman	—	
8	Zbiczno	Aleksander Jankowski	Maksym. Mączkowski	
9.	Sumowo	Landowski	—	
10.	Małki	Jan Strehl	Jan Stachowski	
11.	Brodnica wieś	Stanisł. Wawrowski	Jan Łęgowski	
12.	Karbowo	Jan Kernstein	Jan Milewski	
13.	Pokrzydowo	Feliks Dzięgelewski	Marceli Cerafick	
14.	Gorczenica	Michał Robiński	Ag. Neumann	
15.	Jastrzębie	Kaz. Powałowski	Józef Sowiński	
16.	Michałowo	Józef Wiśniewski	Aleksander Maciejewski	
17.	Augustowo	Władysł. Duliński	—	
18.	Boleszyn	Juljan Menczyński	Edmund Truszczyński	
19.	Wlewsk	Stefan Różycki	Jakób Nagórski	
20.	Gutowo	Stefan Piński	Dyonizy Malinowski	
21.	Ruda	Ksawery Haszkiewicz	Konstanty Sosnowski	
22.	Bobrowo	—	Marjan Krzyżykowski	
23.	Grzybno	Franc. Kalinowski	—	
24.	Kol. Bryńsk	Bronisław Brzoskiewicz	Aleks. Figurski	
25.	Lidzbark Nadl.	Józef Jażdżewski	Ignacy Czajkowski	
26.	Jeleń	Dr. Feliks Grabski	Kazim. Zycki	
27	Ciborz	Ignacy Mieczkowski	Edmund Bałachowski	
28.	Sadlinek	Władysł. Barański	Juljan Lukrawski	

B. Administracja Urzędów Stanu Cywilnego.

Nr. b.	Obwód urzędu st. cyw.	Urzędnik Stanu Cywilnego	I. zastępca	II. zastępca
1	Jabłonowo	Barański Władysław	—	—
2	Michałowo	Ożga Michałowo	Małachowski Michałowo	Falkowski Michałowo
3	Zbiczno	Jankowski Zbiczno	Cichocki Zbiczno	Mączkowski Zbiczno
4	Bobrowo	Kaszubowski Bobrowo	Heldt Zgniłobłoty	Grzywacz Bobrowo
5	Mszano wieś	Barański Jan	Barański H. Mszano	Wawrowski Mszano
6	Gutowo	Łuczkowski Radoszki	Piński Miesiączkowo	Gorzyński Radoszki

Nr. b.	Obwód urzędu st. cyw.	Urzędnik Stanu Cywilnego	I. zastępca	II. zastępca
7	Karbowo	Talaśka Zmijewo	Truszczyński Karbowo	Bloch Zmijewo
8	Augustowo	Szulwic Pol. Brzozie	zastępcy nie mianowano	
9	Gorczenica	Wiśniewski Szczuka	Kruth Szczuka	Górny Szczuka
10	Wrocki	Kukawka Wrocki	Słomczewski Wrocki	Baczewski Wrocki
11	Małki	Rink Małki	Stachowski Wymokłe	Nowak Tylice
12	Ruda	Golubski Górzno	zastępcy nie mianowano	
13	Jastrzębie	Beuth Gortatowo	Powałowski Dzierżno	—
14	Nieżywięć	Beyer Nieżywięć	Loss Nieżywięć	Makowski Nieżywięć
15	Ciborz	Mieczkowski Ciborz	Bałachowski Ciborz	Strużyński Ciborz
16	Wlewsk	Nagórski Wlewsk	Derkowski Wlewsk	Klimek Wlewsk
17	Gorzechówko	Borkowski Jabłonowo	Malicki Piecewo	Cieszyński Jabłonowo
18	Konojady	Urbański Konojady	Olszewski Górale	Jaranowski Konojady
19	Boleszyn	Krebs Boleszyn	Mączkowski M. Leźno	Laskowski Zembrze
20	Nowawieś	Berg Płowęż	Tychnowski Płowęż	Gałka Płowęż
21	Lembarg	Reszka Kruszyny	Runkowski Kruszyny	Szmiechowski Krusz.
22	Pokrzydowo	Dylik Pokrzydowo	Ceraficki Pokrzydowo	Korzewski Pokrzyd.
23	Sumowo	Landowski Sumowo	Dankowski Sz. Sosno	Bielicki Sumowo
24	Kol. Bryńsk	Pronobis Nowy Zieluń	Stębarski Bryńsk	Gajtkowski Bryńsk
25	Jeleń	Gadomski Wąpiersk	Jankowski Wąpiersk	Zdrojewski Wąpiersk
26	Grzybno	Gołębiewski Szl. Kruszyny	zastępcy nie mianowano	
27	Lidzbark	Rochon burm. Lidzbark	Dziewierzyński Lidzbark	
28	Górzno	Golubski Górzno	zastępcy nie mianowano	
29	Brodnica m.	Jerzykiewicz burm.	,, ,, ,,	
30	Bukowiec	Lipiński Jabłonowo	Barański Jabłonowo	Witkowski Bukowiec

C. Sądy Rozjemcze.

Nr.	Obwód Rozjemczy	Imię, nazwisko i miejsce zam. sędziego rozjemczego	Imię, nazwisko i miejsce zam. zastępcy sędziego
1	Wrocki	Wilamowski Płachoty	Kukawka Wrocki
2	Nieżywięć	Roman Beyer Nieżywięć	Józef Linda Nieżywięć
3	Lembarg	Leśnikowski Lembarg	Lula Lembarg
4	Bukowiec	Jan Lipiński Sadlinek	—
5	Gorzechówko	Jankowski Kamień	Jagielski Jabłonowo
6	Konojady	Ławy, nauczyciel Konojady	Dengel Konojady
7	Nowawieś	Hubert Gałka Płowężek	Tychnowski Płowęż
8	Wądzyn	Held, nauczyciel Zgniłobłoty	Maciejewski Zgniłobłoty
9	Zbiczno	A. Jankowski, nauczyciel Zbiczno	Cichocki Zbiczno
10	Karbowo	Kernstein, nauczyciel Karbowo	Behnke Karbowo
11	Małki	Wilmański Kawki	Rink Małki
12	Pokrzydowo	Bucholz, nauczyciel Pokrzydowo	Ceraficki organista Pokrzydowo
13	Gorczenica	Wiśniewski Szczuka	Kruth Szczuka
14	Jastrzębie	Wiktor Dahlke, nauczyc. Jastrzębie	Walenty Skonieczka Jastrzębie
15	Michałowo	Rehbron Grążawy	Witulski Łaszewo

Nr.	Obwód Rozjemczy	Imię, nazwisko i miejsce zam. sędziego rozjemczego	Imię, nazwisko i miejsce zam. zastępcy sędziego
16	Augustowo	Szulwic, nauczyc. Pol. Brzozie	—
17	Boleszyn	Jan Grajewski, gosp. Słup	Józef Karbowski W. Leżno
18	Gutowo	M. Łuczkowski, nauczyc. Radoszki	Dyonizy Malinowski Samin
19	Ruda	Haszkiewicz nadl. Ruda	Sosnowski Fiałki
20	Bryńsk	Pronobis, nauczyc. Zieluń	Ruciński Zieluń
21	Jamielnik	Stan. Stawski, leśny Nowydwór	Gudel Bełk
22	Jeleń	Krykant, nauczyc. Jeleń	Franc. Kordalski Jełeń
23	Jabłonowo	Wł. Barański, sołtys Jabłonowo	Kikelhayn Jabłonowo
24	Górzno m.	A. Golubski, burm. Górzno	Antoni Szarzyński Górzno

Rozjemcy panowie Beyer z Nieżywięcia, Jagielski z Jabłonowa, Ławy i Dengel z Konojad, Heldt i Maciejewski z Zgniłobłot, Jankowski i Cichocki z Zbiczna, Bucholz i Cerąficki z Pokrzydowa, Dahlke i Skonieczka z Jastrzębia, Grajewski z Słupa i Karbowski z Leżna, Łuczkowski z Radoszk, Malinowski z Samina, Haszkiewicz i Sosnowski z Rudy, Pronobis i Ruciński z Zielunia, Stawski z Nowegodworu, Gudel z Bełku, Kordalski z Jelenia, Tychnowski z Płowęża, Gałka z Płowęża, Lipiński z Sadlinka, Malinowski z Zgniłobłot, Makowski z Nieżywięcia, Szulwic z Polskieg Brzozia, Jankowski Kamień, Jagielski Jabłonowo, wybrani i zatwierdzeni zostali w latach sprawodawczych. Wszyscy inni urzędują z lat poprzednich.

Tabele poprzednio wymienione przedstawiają skład urzędników (wójtów, urzędników stanu cywilnego wzgl. rozjemców) z roku 1922. W roku 1923 poniżej podane zaszły zmiany.

A. Wójtowie.

Mianowani zostali Panowie Feliks Gołębiewski z Brudzaw zastępcą wójta na obwód Lembarg, Jan Stachowski z Wymokłego zastępcą wójta na obwód Małki, Aegidjusz Neuman z Wapna zastępcą wójta na obwód Gorczenica, Bronisław Szulwic z Polskiego Brzozia wójtem na obwód Augustowo w miejsce p. Dulińskiego, który na własny wniosek z urzędu został zwolniony. Kernstein z Karbowa w miejscé p. Talaśki z Zmijewa, który na własny wniosek został zwolniony.

B. Urzędnicy Stanu Cywilnego.

Mianowani przez Pana Wojewodę Pomorskiego zostali:

PP. Barański z Sadlinka urzędnikiem stanu cywilnego na obwód Gorzechówko w miejsce Pana Borkowskiego, który na własny wniosek z urzędu został zwolniony, Cérąficki z Pokrzydowa urzędnikiem stanu cywilnego na obwód Pokrzydowo w miejsce zmarłego w roku 23 śp. Antoniego Dylika z Pokrzydowa, Jan Koszyński z Pokrzydowa pierwszym i Mączkowski z Pokrzydowa drugiem zastępcą urzędnika stanu cywilnego na obwód Pokrzydowo, Marszał z Grzywna urzędnikiem stanu cywilnego na obwód Grzybno w miejsce p. Gołębiewskiego z Szl. Kruszyn, który na wniosek z urzędu zwolniony został.

C. Sędziowie polubowi.

W roku 1923 przez Sejmik Powiatowy wybrani zostali:

PP. Lipiński z Sadlinka sędzią rozjemczym na obwód rozjemczy Gorzechówko, w miejsce p. Jagielskiego, który z powiatu się wyprowadził, Ring z Małk zastępcą sędziego rozjemczego w miejsce Pana Ciszewskiego, którego czas urzędowania się ukończył, Kruth

z Szczuki zastępcą sędziego rozjemczego na obwód Gorczenica w miejsce p. Sierockiego z Moczadłów, którego czas urzędowania ukończył się, Jaworski z Augustowa zastępcą sędziego rozjemczego na Augustowo w miejsce p. Richtera, który wyprowadził się do Niemiec, Biegajski z Karbowa zastępca sędziego rozjemczego na obwód Karbowo w miejsce p. Behnkiego, którego czas urzędowania się ukończył, Dąbrowski z Bukówca zastępcą sędziego rozjemczego na obwód Bukowiec w miejsce p. Kuhna, którego czas urzędowania się ukończył, Czajkowski z Bełku sędzią rozjemczym na obwód Lidzbark Nadl. w miejsce p. Stawskiego z Nowegodworu, którego czas urzędowania się ukończył i Gudel z Bełku zastępcą sędziego rozjemczego na obwód Lidzbark Nadl.

IX. Sprawozdanie Sekcji Zakładu Ubezpieczeń od nieszcz. wypadków w Rolnictwie.

W latach sprawozdawczych zmiejszyła się liczba wniesionych do sekcji wniosków o rentę za poniesione uszkodzenia w przedsiębiorstwach rolnych i leśnych w stosunku do lat ubiegłych. Wypadków zgłoszono 38 w roku 1922 i 19 w roku 1923.

Z tych załatwiono urzędowo, gdyż okaleczenie nie pozostawiło skutków, wzgl. oddalono wnioski o rente

W roku 1922 w 11-tu wypadkach w roku 23 w 6-ciu wypadkach,

Rentę ustalono:

W roku 22 w 12-tu wypadkach w roku 23 w 5-ciu wypadkach. Postępowania nie ukończono:

W roku 22 w 15-tu wypadkach w roku 23. w 8-iu wypadkach.

Razem w roku 22. w 38-miu wypadkach w roku 23. w 19-tu wypadkach.

Skutki 27 załatwionych wypadków są:

przejściowe i częściowe ograniczenia w	23 wypadk.
wypadki śmierci w	4 „
	27 wypadk.

Oprócz powyższych nowozgłoszonych wypadkach załatwiono wypadki pozostałe z roku 1921 i lat poprzednich, które prowadziły do obciążenia Zakładu Ubezpieczeń.

Uchwał powzięto wzgl. wydano 56 w roku 1922 i 39 w r. 1923.

Koszta administracyjne sekcji wynosiły marek 21 681.267 —, za rok 1922 i mk. 220.041.600 za rok 1923, które przez składki, pobierane od ubezpieczonych, zostaną pokryte.

Składki rozliczone na 63 429 760.— mk. podatku gruntowego wynosiły w roku 1922 345 mk. a w roku 1923 mk. 35.000.— od 1 mk, podatku gruntowego.

X. Szpital powiatowy.

Stanowisko kierownika szpitalu powiatowego zajmuje od dnia przejęcia Pomorza przez władze Polskie, znany w powiecie, który już za czasów niemieckich był lekarzem tegoż szpitalu, lekarz powiatowy p radca zdrowia Dr Karwat z Brodnicy.

Administracja szpitala wykonywana będzie przez Wydział Powiatowy a pielęgnacją chorych i prowadzeniem kuchni oraz gospodarstwa domowego zajmują się siostry służebniczki N. M. P. z domu Macierzystego z Pleszew.

W roku 1922 przyjęto do szpitala 396 chorych i to 210 mężczyzn i 186 kobiet.

Na wymienioną ilość przypada:
336 pacjentów z powiatu brodnickiego
37 z powiatu Działdowskiego
23 z powiatu Rypińskiego.

Koszta utrzymania za chorych wynosiły:

w roku 1922

	I. klasie		II. klasie		III. klasie		
	dla mieszk powiatu	obcych	dla mieszk powiatu	obcych	dla mieszk powiatu	obcych	gminno ubogich
do 15. 3. 22 r.	1000.—	1500.—	750 —	1000.—	500.—	750.—	175.—
od 15. 3. do 14 9.	1500.–	1800.—	1000.—	1200.—	700.—	840.—	200.—
od 15. 9 do 1. 12.	2000 —	2500 –	1500	1800.—	1200.	1500.—	500.—
od 1. 12.	4000.—	5000 —	3000.—	3600 –	2500.—	2500.—	750.—

w roku 1923

W roku 1923 przyjęto do szpitala 452 chorych i to 197 mężczyzn i 255 kobiet i to z powiatu brodnickiego, gdyż powiaty Rypiński i Działdowski w międzyczasie własne urządziły szpitale.

Koszta utrzymania za chorych wynosiły.

	I. klasie	II. klasie	III. klasie	III. klasie gminno ubodzy
od 15. 1. do 14. 2.	10.000 —	7.000. –	5 000.—	3.000 —
od 15. 2 do 30 6	20.000.–	14.000 —	10.000 —	6.000.—
od 1. 7. do 14 7.	30.000.—	25.000.—	20.000.--	10.000.—
od 15. 7 do 31. 8.	50 000. –	35 000.—	30 000.—	15.000.—
od 1. 9 do 30. 9.	100.000.—	70.000.—	60.000. –	30.000.—
od 1. 10. do 31. 10.	150 000.—	105.000.—	90.000.—	45.000 —
od 1 11. do 31. 12.	50 ft. żyta	45 ft	40 ft.	20 ft.

Ogólne wydatki szpitala wynosiły w roku 1922 marek 16.743.247.—, w roku 1923 mk. 3.190.791.580.— dochody zaś marek 17.429.891. – w roku 1922 i mk. 3.467.116.317.— w roku 1923.

Czysty zysk przedstawia się jak następuje

w roku 1922	mk.	686.643.—
w roku 1923	„	276.324.737.—
razem :	—mk	277.011.380 —

XI. Opieka nad osobami, ulokowanemi w Krajowych Zakładach psychjatrycznych, dla dzieci ociemniałych i głuchoniemych.

Na mocy ustawy z dnia 11. 7. 1891 r oraz regulaminu byłej prowincji Zachodnio pruskiej z dnia 12|30 marca 1893 r. dotyczącej umieszczania w Zakładach Krajowych

osób potrzebujących opieki udziela powiatu miejscowym związkom ubogich zapomogi w wysokości 2|3 kosztów utrzymania za każdego chorego z powiatu.

W latach sprawodawczych znajdowało się w Zakł. Kraj.

29 osób i to:

a) w zakładzie psychjatrychcznym w Świeciu . . . . . 19 osób.
b) w „ „ w Kocborowie . . . . . 5 „
c) w „ dla dzieci głuchoniemych w Wejherowie . . . . 4 „
d) dla dzieci ociemniałych w Bydgoszczy . . . . . . 1 „

Chorzy pochodzą:

z Brodnicy . . .	6
z Lidzbarka . . .	3
z Jabłonowa . . .	2
z Górzna	3
z Goral	1
z Rudy	1
z Trępek	1
z Szczuki	1
z Brudzaw . . .	2
z Igliczyzny . . .	1
z Bukówca . . .	1
z Mścina	1
z Lembarga . . .	1
z Gorczenicy . . .	2
z Zgniłobłot . . .	1
z Jelenia	1
z Kawek	1
razem	29 jako powyżej

Tytułem zapomogi w wysokości 2|3 kosztów utrzymania wypłacił Wydz. Pow. miejscowym związkom ubogich w roku 1922 mk. 3.854.749.— w roku 1923 mk. 750.000.000.—, w obu zaś latach około mk. 753.854.749.—

XII. Spis radców sierot.

N. b.	Nazwa miejscowości	Imię i nazwisko	N. b.	Nazwa miejscowości	Imię i nazwisko
1	Adamowo	Findling	44	Kamień	Boles. Robaczewski
2	Augustowo	Zielz Ignacy	45	Karbowo	Edmund Kant
3	Bachotek	Jan Iwankowski	46	Kończyki	Alfred Koeller
4	Zmijewo	Talaśka	47	Konojady	Adam Weber
5	Bobrowo	Otton Kaszubowski	48	Kruszyny Rum.	Wł. Wiśniewski
6	Wielk. Brudzawy	Juljusz Kopowski	49	Kruszyny	Fr. Piotrowski
7	Pol. Brzozie	Wł. Bunkowski	50	Kruszyny Szl.	Pawełkiewicz
8	Grabowiec	Emil Rechenberg	51	Kruszynki	Wysocki
9	Buczek	Antoni Szczawiński	52	Kuligi	Wicenty Dembiński
10	Buk Goralski	Jan Kurowski	53	Kominy	Antoni Głodowski
11	Bukowiec	Wł Szablewski	54	Komorowo	Borysiak Jan
12	Bartniki	Jan Górny	55	Kozirόg	Jan Jungermann
13	Chojno	Gustaw Goerke	56	Koziary	Franc. Krukowski
14	Choińskie Budy	Jan Wysocki	57	D. Łaszewo	Wł. Malinowski
15	Cielęta	Ant. Macikowski	58	Swierczynki	Piotr Trzciński
16	Cieszyny	Kujawa	59	Lembarg	Br. Przystalski
17	Czekanowo	Antoni Owszany	60	Mileszewy	Robert Kozłowski
18	Szczepanki	Leon Krzyżniewski	61	Malki	Rutkowski Józef
19	Dąbrówka	Ign. Małgorzewicz	62	Mszano	Władys. Hoffmann
20	Pusta Dąbrówka	Marj. Wesołowski	63	Miesiączkowo	Jan Brzoska
21	Dzierżno	Józef Gradecki	64	Moczadło	Bol. Mistelski
22	Drużyny	Roman Osmański	65	Michałowo	Małachowski
23	Frydrychowo	St. Szczepaniak	66	Najmowo	Piotr Gorzyński
24	Pląchoty	Ant. Walter	67	Nowawieś	Ant. Nikel
25	Grzmięca	Piotr Gościnny	68	Nowydwór p. Brod.	St. Czajkowski
26	Grzmięca Młyn	Fr. Grabowski	69	Niewierz	W. Łęgowski
27	W. Głęboczek	Konst. Konowski	70	Nieżywięć	Marcel Lewandowski
28	M Głęboczek	Roman Raszkowski	71	Piecewo	Piotr Kozikowski
29	Gółkówko	Izydor Balcerowicz	72	Płowęż	Jan Makowski
30	Górale	Ant Chodorowski	73	Płowężek	,, ,,
31	Gorczenica	Józef Widzkowski	74	Pokrzydowo	Jan Koszewski
32	Gorczeniczka	Kapica	75	Przydatki	—
33	Gortatowo	Wiktor Beuth	76	Czystebłoto	Wł. Obrembski
34	Górzno	Teofil Lewicki	77	Pasieki	Leon Sochacki
35	Grzybno	Aug. Szefler	78	Zarośle	Ant. Szalkowski
36	Grążawy	Ign. Zuchowski	79	Słoszewy	Jan Zieleński
37	Gorzechówko	Goertz	80	Sobiesierzno	Wal. Helzner
38	Kawki	Wilamowski nauczy.	81	Szabda	Ant. Gutowski
39	Jastrzębie	Fr. Łaska	82	Szczuka	Malinowski
40	Jabłonowo	Jan Zagierski	83	Szymkowo	Stan. Krajnik
41	Jaguszewice	Konst. Lipiński	84	Swierczyny	Meijerjohann
42	Igliczyzna	F. Lichnerowicz	85	Sadlinek	Jan Zagierski
43	Jajkowo	Jan Ciechański	86	Szafarnia	August Kanszyński

N. b.	Nazwa miejscowości	Imię i nazwisko	N. b.	Nazwa miejscowości	Imię i nazwisko
87	Swiecie	Fr. Bastkowski	118	Gutowo obsz. dw.	Mathoes
88	Szl. Sosno	Dankowski Wojciech	119	Jamielnik	Konst. Ruchalski
89	Brodnica	Ks. prob Fischoeder	120	Janówko	Emil Zgliński
90	Brodnica—Zamek	Weihsermel	121	Jeleń	Jan Jabłoński
91	Sumowo	Fr. Bielicki	122	Koziebłoto	Oskar Jakób
92	Sumówko	Jan Cichocki	123	Klonowo	Fr. Leśniewski
93	Szramowo	Franc. Cibora	124	Koty	Ant. Pozwardowski
94	Tylice	Michał Nowak	125	Kowaliki	Weitz
95	Trepki	Waruszewski	126	Lidzbark	Ks. Klatt i pastor Parteke
96	Płowężek	Hubert Gałka	127	W. Leżno	Józef Karbowski
97	Wapno	A. Neuman	128	M. Leżno	Adam Rozwadowski
98	Wichuleç	Fr. Kalinowski	129	Miłostaj	Józef Krzemiński
99	Czystebłoto	Art. Otręba	130	Nowydwór	Jan Skuza
100	Opalenica	Kazim. Kochański	131	Nosek	Fr. Kordalski
101	Wymokłe	Józef Olszewski	132	Nowyświat	Oskar Jakób
102	Wądzyn	Walenty Podgórski	133	Podcibórz	Ignacy Kamiński
103	Wrocki	Wł. Burczyński	134	Radoszki	Józef Wiśniewski
104	Zastawie	Mich. Rogowski	135	Samin	Dyonizy Malinowski
105	Zbiczno	Mar. Kozikowski	136	Słup	Ant Fischer
106	Zgniłobłoty	Wł. Szczawiński	137	Krol. Sosno	Domżalski
107	Zmijewko	Kurlenda	138	Sugajno	Wł. Dąbrowski
108	Zaborowo	Krzemiński	139	Tracisk	Józef Chełstowski
109	Bełk	Piskorski	140	Tarczyny	Jan Piotrowski
110	Boleszyn	Jan Kulkowski	141	Trepki	Leon Bierzuński
111	Szl. Bryńsk	Jan Ruciński	142	Wąpiersk	Antoni Karbowski
112	Kol. Bryńsk.	Adam Przybyszewski	143	Zaborowa	Ant. Krzeminiewski
113	Fiałki	Konst. Sosnowski	144	Zdroje	Ignacy Bielicki
114	Ciborz	Ignacy Mieczkowski	145	Zalesie	Wł. Bartkowski
115	Chełsty	Józef Sergot	146	Zembrze	Leonard Zuchliński
116	Czekanówko	Julj. Brażkowski	147	Budziszewo	Augustyn Krüger
117	Gutowo wieś	Fr. Gurzewski			

Wykaz taksatorów bydła i koni.

Według § 17 przepisów wykonawczych do ustawy o zarazie bydlęcéj z dnia 25. III. 1911 r. zatwierdzeni taksatorzy.

Nr. b.	Wójtostwo i nazwisko wójta	Taksatorzy do stwierdzenia wartości bydła zabitego wskutek zaraźliwych chorób
1	Wrocki	Wilamowski Plączhoty
	Wilamowski Plączhoty	Pieniążek Kawki
2	Nieżywięć	Zakrzewski Nieżywięć
	Zakrzewski Nieżywięć	Pieniążek Kawki
3	Bukowiec	Schielke Bukowiec
	Lipiński Sadlinek	Stoyke Jan
4	Konojady	Olszewski Górale
	Olszewski Górale	Stoyke Kamień
5	Sadlinek	Meysztowicz Pieçewo
	Barański Sadlinek	Roman Płowężek
6	Zbiczno	Dzięgelewski Bachotek
	Jankowski Zbiczno	Richter Augustowo
7	Sumowo	Fischer Najmowo
	Landowski Sumowo	—
8	Bobrowo	Norden Bobrowo
	Krzyżykowski Zgniłobłoty	Fischer Najmowo
9	Grzybno	Maciejewski Kruszynki
	Kalinowski Wichulec	Norden Bobrowo
10	Małki	Pieniążek Kawki
	Strehl Pasieki	Dąbrowski Tylice
11	Brodnica wieś	Wawrowski Mszano
	Wawrowski Mszano	Weisermel Brodnica Zamek
12	Karbowo	Maciejewski Kruszynki
	Talaśka Zmijewo	Lehman Karbowo
13	Kruszyny	Łęgowski Kruszyny
	Rynkowski Brudzawy	Olszewski Górale
14	Pokrzydowo	Ceraficki Pokrzydowo
	Dzięgelewski Bachotek	Dzięgelewski Bachotek
15	Gorczenica	Robiński Opalenica
	Robiński Opalenica	Bold Kronfeld
16	Jastrzębie	Powałowski Jan Dzierżno
	Powałowski Dzierżno	Łyskowski Komorowo
17	Michałowo	Robiński Opalenica
	Wiśniewski Grążawy	Holatz Michałowo
18	Augustowo	Richter Augustowo
	Duliński Pol. Brzozie	Pańcierzyński Pol. Brzozie
19	Boleszyn	—
	Menczyński M. Łėżno	Malinowski Samin
20	Wlewsk	Różycki Wlewsk
	Różycki Wlewsk	Mieczkowski Ciborz

Nr. b.	Wójtostwo i nazwisko wójta	Taksatorzy do stwierdzênia wartośçi bydła zabitego wskutek zaraźliwych chorób
21	Gutowo	—
	Piński Miesiączkowo	Malinowski Samin
22	Ruda	Giese Polko
	Haszkiewicz Ruda	—
23	Bryńsk	Giese Polko
	Brzoskiewicz Nossek	Mieczkowski Ciborz
24	Nadl. Lidzbark	Różycki Wlewsk
	Jażdżewski Nowydwór	Wiebe Lidzbark
25	a) Jeleń i b) Ciborz	
	a) Nagórski Wlêwsk	Mieczkowski Ciborz
	b) Mieczkowski Ciborz	
26	Lidzbark	Mieczkowski Ciborz
	Rochon burmistrz	Wiebe Lidzbark
27	Górzno	Lewicki Górzno
	Kalinowski burmistrz	Gièse Polko

XIII. Zapomogi na cele oświatowe, naukowe i popieranie rolnictwa.

W latach sprawodawczych udzielono następujące subwêncjê na celê w nagłówku wymienionê:

1) Komitetowi Wystawy Rolniczo-Przemysłowej w Brodnicy . 3.700 000.— mk.
2) Macierzy Szkolnej Gdańsk . . . . 10.000.— mk.
3) Ochotniczej Straży Pożarnej w Brodnicy . . . . 75.000 — mk.
4) Pomorskiej Izby Rolniczej . . . . 1.000.000.— mk.
5) Woj. Radzie Op. Społ prześcieradło dla studenta biednego . 25.000.— mk.
6) Związkowi Filomatów Pom. w Toruniu na urządzenie bursy akademickiej w Poznaniu . . . . 500.000.— mk.
7) Tow. Czytelni Ludowych w Grudziądzu na cele oświatowe powiatu 500.000.— mk.
8) Gimnazjum w Brodnicy na obchód 50 letny . . . . 500.000.— mk.

XIV. Powiatowa Komisja licencyjna stadników.

Dekretem Pana Wojewody Pomorskiego z grudnia 1920 r. mianowany został przewodniczącym powiatowej komisji licencyjnej właściciel ziemski p. Dr. Siudowski z Przydatek. Zastępcą jego wybrany został przez Wydział Powiatowy właściciel ziemski p. Wawrowski z Mszana a członkiem rolnik Wronkowski z Karbowa. Ostatnio wymieniony sprawował funkcję członka kom. do dnia 2. IV. 23 r. którego to dnia p Woj. Pom. ponownie mianował p. Dra. Siudowskiego przewodn. a p. Wawrowskiego zastępcą przew. komisji licencyjnej stadników.

XV. Powiatowa Rada Opieki Społecznej.

W listopadzie 1920 roku założono na skutek zarządzenia Pana Wojewody Pomorskiego w mieście Brodnicy Powiatową Radę Opieki Społecznej a w związku z tym miejscowe Rady Opieki Społecznej w poszczególnych obwodach wójtowskich.

Zadaniem Rady Opieki Społecznej było przyjście z pomocą osobom potrzebującym opieki stałej lub pomocy doraźnej.

Przewodniczący Miejscowej Rady Opieki Społecznej jest każdorazowy wójt danego obwodu. W latach sprawozdawczych nie mogła Powiatowa Rada Opieki Społecznej w całej pełni sprostać swemu zadaniu, gdyż pieniądze uzyskane drogą składek lub kwest wskutek dewaluacji z dnia na dzień traciły na wartości.

Wobec tego chcąc przyjść biednym z wydatnią pomocą wydał Pan Starosta odezwę do mieszkańców powiatu a zwłaszcza rolników o składanie dobrowolnych datków w naturze i gotówce na zaspokojenie codziennych potrzeb ubogiej ludności.

Odezwa ta nie była bezowocna, gdy w zrozumieniu sprawy składano dary przeważnie w naturaljach.

Darowane ziemiopłody i gotówkę przydzielono miejskiej kuchni ludowej w Brodnicy, która powstała z inicjatywy Pana Starosty i Pana Burmistrza w Brodnicy, i Magistratowi w Lidzbarku celem podziału pomiędzy biedną ludność.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

Władysław Olszewski

Starosta.